

«Կառավարութեան առջև կանգնած երկրորդ կարեւոր խնդիրը հաշտութիւն կնքելն է: Այն հանգամանքը, որ նոր կառավարութեան գլուխը նախկին հաշտարար պատերազմութեան նախագահն է՝ ինքնին ասում է, որ նոր կառավարութեան կը ներկայացուեն շատ խիստ պահանջներ: Տրապիզոնից վերադարձած պատերազմութիւնը լի էր հաւատով, թէ կարելի է կնքել հաշտութիւն, որը կը փրկէ Անդրկովկասը: Պատերազմութիւնը ոչ միայն հաւատով վերադարձաւ, այլ իր այդ հաւատը ներշնչեց նաև դանդաղածներին: Այդ պարտաւորեցնում է ոչ միայն պատերազմութեան, այլ և կառավարութեան. այդ մուրհակով կառավարութիւնը ստիպւած կը լինի հաշտութեան ներկայացնել»:

Հայերը համոզուած էին, որ թիւրքերի հետ անկարելի է տանելի հաշտութիւն կնքել, և այդ համոզումն էր Կարճիկեանի խիստ զոռյշ ճառի իմաստը: Նա չէր հաւատում, որ Չխենկելիին կը յաջողի կատարել իր խոստումը, մանաւանդ որ տեսնում էր շուրջը գտնուող մահամետական գործիչները մտայնութիւնը: Չէ՞ որ նոյն նիստում սոց. — յեղափ. Լորդկիլպանիձէն, Սէյմի ամբիոնից, յայտարարում էր, թէ՛ «ոմանք այստեղ, ա՛յս դահլիճում, Սէյմի պատգամաւորները շարքերում ու լրագրողները օթեակում, արդէն խօսում են այն մասին, թէ՛ քանի որ անկախութիւնը յայտարարուած է, պէտք է օգնութեան կանչել թիւրքական զօրքերին և թիւրք սելիներով պաշտպանել Անդրկովկասի անկախութիւնը հիւսիսից արշաւող բոլշեւիկների դէմ»:

Այո՛, խօսում էին, և հէնց Ռասուլ Չադէն իր ճառում շատ թափանցիկ ակնարկներով հրաւիրում էր Սէյմի ուշադրութիւնը Սուխումի և Բազուի վրա, որոնք «տառապում էին ինքզինքը խորհրդային իշխանութեան դադարների ջատագով համարող աւազակների լծի տակ»:

Այսպէս, ուրեմն, պաշտօնապէս Չխենկելիի կառավարութիւնը սկսեց դոյութիւն ունենալ ապր. 13-ից, բայց ապր. 9-ից արդէն Գեգեչկորիի դահլիճը, բոլորովին ապօրինի կերպով և աններելի անփութութեամբ, քաշել էր գործից և իշխանութեան ղեկը փաստօրէն անցել էր Չխենկելիի ձեռքը: Այս վերջինը անմիջապէս անցաւ գործի և արաւ մի շարք ինքնազլուխ քայլեր:

Ապր. 10-ին Չխենկելիին հեռագրով իմացրեց բոլոր պետութիւններին Անդրկովկասի անկախութեան յայտարարութիւնը: Ապա Փոթիի ու Բաթումի դժով նոյնը հեռագրեց և Վեհիբ փաշային՝ աւելացնելով, որ Անդրկ. Սէյմը ընդունել է Բրեստ-Լիտովսկի դաշնագիրը և որ ինքը կարգադրել է բոլոր ճակատների հրամանատարներին՝ կանգնեցնել պատերազմական գործողութիւնները և նոյնը խնդրում է նաև թիւրք հրամանատարութիւնից: Չխենկելիին աւելացնում էր, որ ինքը հրաման է տւել, որ Կարսի պարպման պայմանները մշակելու համար բերդապետը պատերազմներ ուղարկէ թիւրք հրամանատարութեան մօտ, և խնդրում էր տալ բաւարար ժամանակ, որպէսզի կարելի լինի պարպել բերդը:

Յետոյ, հայկական և վրացական կորպուսների պետերին, զինուորական նախարարի պաշտօնակատար զօր. Օդիշելիձէի միջոցով, արաւ հետեւեալ հեռագրական հրամանը. «Հաղորդում եմ ի զիտութիւն ձեր, որ Անդրկ. Սէյմը իր 9 ապրիլ նիստում յայտարարեց Անդրկովկասի կատարեալ անկախութիւնը: Կազմուած է նոր կառավարութիւն Չխենկելիի գլխավորութեամբ,